

ΙΑΚΩΒΟΣ Τ. ΒΙΣΒΙΖΗΣ

(1897 - 1968)

Ἡ προτασσομένη εἰς τὸν παρόντα τόμον ἐργασία εἶναι τοῦ πρώην Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἰακώβου Βισβίζη. Δυστυχῶς, παρὰ τὴν ζωηράν του ἐπιθυμίαν, δὲν ἠτύχησε νὰ τὴν ἴδῃ καὶ δημοσιεύμην. Τὸν εὔρεν ὀλίγας μόνον ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκτυπώσεώς της ὁ θάνατος. Οὕτως ἡ ἐργασία του αὕτη ἔμελλε νὰ εἶναι ἡ τελευταία πολύτιμός του προσφορά εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου διὰ τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀφιερώσει μὲ ἐνθουσιασμόν τὰς δυνάμεις του.

Ὁ Ἰάκωβος Βισβίζης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ ἔτος 1897. Σπουδάσας τὴν νομικὴν καὶ τυχὼν τοῦ πτυχίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἰσῆλθεν εἰς τὸν δικαστικὸν κλάδον, διορισθεὶς Πρωτοδίκης, ὅπου καὶ διηκόνησεν ἐπὶ δεκαετίαν περίπου. Παραιτηθεὶς κατόπιν ἐδικηγόρησεν ἐπὶ μακρὸν λίαν εὐδοκίμως, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1946 μέχρι τοῦ 1962 διηύθυνε τὸ παρὰ τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν Κέντρον Ἑρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.

Τὸν Ἰάκωβον Βισβίζην διέκρινεν ἀληθὲς πάθος περὶ τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας τοῦ πατρίου δικαίου. Λίαν ἐνωρὶς ἐνετόπισε τὰς μελέτας αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου τοῦ ἐφαρμοσθέντος ἰδίως κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, τὴν Ἐπανάστασιν ὡς καὶ κατὰ τοὺς Καποδιστριακοὺς χρόνους. Ἐπειδὴ δὲ τὸ δίκαιον τοῦτο ἦτο τότε σχεδὸν ἄγνωστον καὶ αἱ πηγαί του ἐν πολλοῖς ἀδημοσίευτοι ἐστράφη μετ' ἀκαμάτου ζήλου εἰς τὴν ἔρευναν παλαιῶν κωδίκων καὶ ἐγγράφων ἅτινα τοῦ προσέφερον πλουσίαν ὕλην.

Τῶν πολυετῶν τούτων ἐρευνῶν ὁ ἀμητὸς ὑπῆρξεν ἀξιολογώτατος. Πλεῖσται μελέται καὶ ἐκδόσεις κειμένων, κατὰ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴν μέθοδον, ἐπηκολούθησαν. Τὸ σπουδαῖον δὲ εἶναι ὅτι τὰς μελέτας τοῦ Ἰακώβου Βισβίζη τὰς χαρακτηρίζει σαφήνεια καὶ ἀκρίβεια ἐκφράσεως μοναδική. Αἱ κρίσεις του εἶναι ἀσφαλεῖς στηριζόμεναι πάντοτε ἐπὶ τῶν πηγῶν, τὰς ὁποίας μάλιστα, ἀνεκδότους οὔσας κατὰ τὸ πλεῖστον, οὗτος τὸ πρῶτον δημοσιεύει.

Ἐχων μακρὰν δικαστικὴν καὶ δικηγορικὴν πεῖραν ἐγνώριζεν ἄριστα τὴν ἐν γένει δικαστηριακὴν διαδικασίαν καὶ τὴν ζῶσαν πρακτικὴν. Τοῦτο συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὀρθότητα καὶ τὸ εὖστοχον τῶν διδομένων ὑπ' αὐτοῦ ἐξηγήσεων ἐπὶ πλείστον ἀμφισβητουμένων θεμάτων τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου.

Ἀπὸ τὰς μελέτας του, τῶν ὁποίων πλήρης κατάλογος παρατίθεται ἐν τοῖς ἐπομένοις, ἀξία ἰδιαίτερας ἐξάρσεως εἶναι ἡ ὀγκώδης ἐργασία του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ πολιτικὴ δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν μέχρι τοῦ Καποδιστρίου, μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων» (Ἀθῆναι 1941). Ἐν αὐτῇ ἀπεικονίζεται ἀνάγλυφος ἡ ἱστορία τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Τὸ σημαντικὸν δὲ εἶναι ὅτι διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς κατὰ τρόπον συστηματικὸν γενομένης συνθέσεως ταύτης, ὁ Ἰάκωβος Βισβίζης ἐμελέτησε χιλιάδας ἀνεκδότων ἐγγράφων ἀποκειμένων εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους ἢ εἰς ἄλλα ἰδρύματα ἐπιλέξας ἐξ αὐτῶν τὰ σπουδαιότερα ἅτινα δημοσιεύει ἐν παραρτήματι τοῦ ἔργου του πρὸς τεκμηρίωσιν τῶν πορισμάτων του.

Αἱ ἐπακολουθήσασαι πλεῖσται ἄλλαι ἐνδιαφέρουσαι μελέται τοῦ Ἰακώβου Βισβίζη, συνοδευόμεναι μὲ τὴν ἰδιαίτερος ἐπιμελῇ ὑπ' αὐτοῦ δημοσίευσιν ἀνεκδότων νομικῶν ἐγγράφων, ὥς «Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν νῆσον Χίον κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν», «Αἱ βολαὶ τῆς νήσου Κέας», «Ναξιακὰ νοταριακὰ ἔγγραφα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Δουκᾶτος τοῦ Αἰγαίου» κ.ἄ., διαφωτίζουνσαι τὸ τότε ἀπονεμόμενον δίκαιον, ἀποτελοῦσιν ἀγαμφισβητήτως σημαντικωτάτην συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου.

Τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τοῦ Ἰακώβου Βισβίζη θὰ παραμείνῃ κτῆμα ἅμα δὲ καὶ ὁδηγὸς τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΒΙΣΒΙΖΗ

1. Γενικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Ἀστικοῦ δικαίου ὑπὸ Π. Παπαρηγοπούλου. Ἐκδοσις συμπληρωθεῖσα ὑπὸ Ἰ. Βισβίζη, Ἀθῆναι 1932.
2. Βιβλιοκρισία: Ἰωάννου Περ. Μανιατοπούλου, Τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον τῆς Ὑδρας (1757 - 1821), Ἀθῆναι 1939. Θέμις ΝΑ' (1940), σ. 318 - 9.
3. Ἡ Πολιτικὴ Δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (Μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων), Ἀθῆναι 1941, σ. α' - ιστ' + 560.
4. Οἱ Κοινὸι Καγκελλάριοι τῆς Νάξου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, «Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, IB' (1945), σ. 88 ἐπ.

5. *Les Archives de l'histoire du droit Hellénique, L'Hellénisme Contemporain, Athènes (Janvier - Février), 1947 σ. 93.*
6. Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν Χίον κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 1ον (1948), σ. 1 - 164.
7. Ἐγγραφα Αἰγίνης, Κῆρυξ Αἰγίνης, ἔτ. Γ', φ. 25, 26 καὶ 39 - 40 Πειραιεὺς (Ἰανουάριος - Φεβρουάριος) 1949.
8. Αἱ βολαὶ τῆς νήσου Κέας, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, 16' (1949), σ. 26 - 74.
9. Τινὰ περὶ νομικῶν ἐθίμων ἀπὸ τῆς Τουρκοκρατίας μέχρι καὶ τοῦ Β. Α)τος τῆς 23ης Φεβρουαρίου 1835, Ἀθηνᾶ, ΝΓ' (1949), σ. 226 - 256.
10. Τὸ Ὑπουργικὸν Σχέδιον τοῦ Β. Α)τος τῆς 23ης Φεβρουαρίου 1835, Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 3ον (1950), σ. 1 - 7.
11. Νομικά τινα ἔθιμα τῶν νήσων Σπετσῶν, Ὑδρας, Πόρου καὶ Σαλαμῖνος, Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 3ον (1950), σ. 8.
12. Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεις τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 3ον (1950), σ. 158 - 169.
13. Ναξιακὰ νοταριακὰ ἔγγραφα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Λονζάτου τοῦ Αἰγαίου (1538 - 1577), Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 4ον (1951), σ. 1 - 166.
14. Ἡ Ἐξάβιβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἔκδοσίς της τοῦ 1835, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τόμ. ΣΤ' (1952), σ. 163 - 172.
15. Ἡ Κοινοτικὴ Διοίκησις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν (ἐλληνιστὶ καὶ γαλλιστί), *L'Hellénisme Contemporain*, Ἀθῆναι 29 Μαΐου 1953, σ. 183 - 204.
16. Μία παλαιὰ ἀπόφασις, Νομικὸν Βῆμα, Β' (1954), σ. 328 - 329.
17. Σημασιολογικά, Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 5ον (1954), σ. 123 - 126.
18. Τὰ ἔγγραφα δικαιοπραξιῶν τῆς Μυκόνου τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος, Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 5ον (1954), σ. 127 - 143.

19. Ἡ πρώτη ἐν Ἑλλάδι εἰσαγγελικὴ ἀγόρευσις, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 5ον (1954), σ. 144 - 149.
20. Διονύσιος ὁ Πύρρος ὡς ἐρανιστὴς νόμων, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου, τευχ. 6ον (1955), σ. 93 - 99.
21. Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεις τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 6ον (1955), σ. 122 - 130.
22. Τὸ πρόβλημα τῆς ἱστορίας τοῦ μεταβυζαντινοῦ δικαίου, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 6ον (1955), σ. 131 - 153.
23. Νεκρολογία εἰς *Pier Silverio Leicht*, Ἐφημερὶς Ἑλλήνων Νομικῶν, (1956), σ. 335.
24. Ἡ ἐκλογὴ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὴν Βενετοκρατίαν (1685 - 1715), Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 7 (1957), σ. 1 - 9.
25. Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεις τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 7ον (1957), σ. 10 - 19.
26. Δικαστικαὶ ἀποφάσεις τοῦ 17ου αἰῶνος ἐκ τῆς νήσου Μυκόνου, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 7ον (1957), σ. 20 - 154.
27. Τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν συζύγων ἐπὶ ἀτέκνου γάμου εἰς τὴν Πάρον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 8ον (1958), σ. 135 - 203.
28. Μία σύμβασις τοῦ 19ου αἰῶνος, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου, τευχ. 9 (1962), σ. 1 - 6.
29. Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεις τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, Ἑπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τευχ. 9ον (1962), σ. 7 - 152.

ΜΕΝ. Α. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ

